BOKBIO FÖR ÅRSKURS 7–9 SAMT GYMNASIET

ATT VARA ANNORLUNDA

Handledning för läraren/bibliotekarien

TEMAHELHETEN BESTÅR AV:

- kortfilmen *Jag är rund*
- litteraturlista
- långfilmen *Girls Lost*
- uppgifter

ATT VARA ANNORLUNDA

ÅRSKURS: 7–9, gymnasiet

ÄMNEN: samhällslära, livsåskådning och hälsokunskap

TID: 2–3 lektioner á 90 minuter

Kortfilmen kan visas på biblioteket där det är lättare för eleverna att hitta bakgrundsmaterial. Långfilmen kan visas i klassrummet eller på bio. Visas filmen på bio tillkommer lokalhyran.

Beställ filmerna gratis från Finlandssvenskt filmcentrum, *mikaela.westerlund@filmcentrum.fi*, tel. 040 548 63 93.

Jag är rund

Regi: Mario Adamson (Sverige 2011)
Längd: 14 min
Åldersgräns: F7

PRECIS SOM ALLA ANDRA föds Mathilda rund, men till skillnad från alla andra så kan hon inte bli fyrkantig. På sjukhuset där hon föds försöker sjuksköterskorna pressa in henne i samma fyrkantiga form som de andra, men hennes kanter mjuknar envist tillbaka till den runda formen. Ensam försöker hon anpassa sig till den fyrkantiga världen, där månen är den enda runda varelse hon har att relatera till. Men en dag mitt i den enformiga grå vardagen möter hon Alex. Han visar sig vara precis som hon. Rund.

Jag är rund är en prisbelönad ler-animation som kan användas som introduktion till frågor om könsidentitet och rätten att vara annorlunda.

Titta gärna igenom filmen (14 min) före du ser den tillsammans med eleverna!

Visa filmen utan förhandsinformation och börja sedan bearbetningen med att förklara begreppet **ALLEGORI**. En definition av detta begrepp finns till exempel på: https://sv.wikipedia.org/wiki/Allegori

(En allegori är en berättelse eller bildframställning vars olika detaljer har en dold innebörd, som dock kan tolkas relativt entydigt. Särskilt brukar det användas vid abstrakta begrepp såsom döden, kärleken eller könsidentitet.)

Huvudkaraktären i filmen vi såg är Mathilda, som föds rund och som inte vill bli fyrkantig som de flesta andra. Det här är en ganska stark allegori.

Låt eleverna fundera en stund på vad de tror regissören velat berätta med filmen. Diskutera sedan med eleverna, men gå inte in på detaljer.

NORMKRITIK

Jag är rund är också en *normkritisk film*, dvs den ifrågasätter det som anses som normalt.

Att ifrågasätta varför vår värld ser ut som den gör är viktigt för vår egen och världens utveckling. Vad som anses sant, naturligt och normalt varierar mellan olika tider, platser och kulturer.

UPPGIFTER

HÄR KOMMER NÅGRA FÖRSLAG till grupparbeten. Eventuellt kan man i grupperna se filmen på nytt. Här är förslag till diskussionuppgifter i grupperna. Grupperna kan göra en eller flera uppgifter.

1. Vad anses normalt i filmen? Ge exempel på annat som anses normalt i vår egen omgivning.
2. Vad anses vara avvikande i filmen? Ge exempel på vad som anses avvikande i vår egen omgivning.
3. Ge exempel på något som anses vara normalt i dag, men som för 50 eller 100 år sedan betraktades som avvikande.
4. Vem är det som bestämmer vad som är normalt och vad som är avvikande?
5. Fundera på slutet av filmen. Vad tror ni hände sedan? Skriv ner en scen som kunde komma efter slutscenen.
6. Jag är rund är en ler-animation. Ta reda på mer om hur ler-animationer görs. Sök efter information bland bibliotekets böcker. Känner ni till andra animationer som använder samma teknik?
7. Ge exempel på litteratur som är allegorisk.

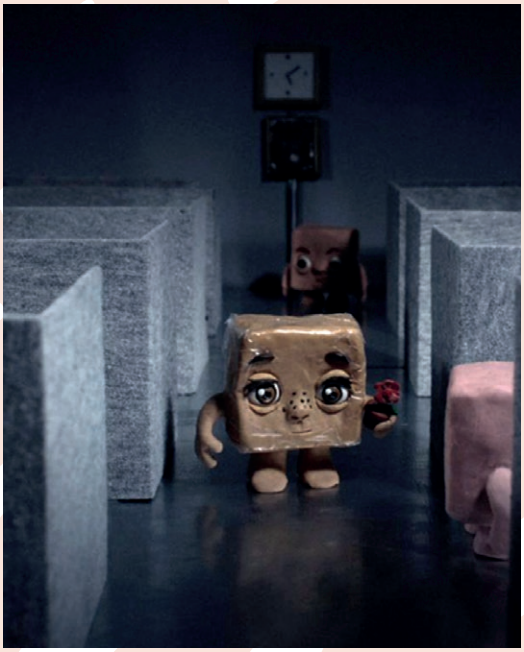

Filmen Girls Lost

> Om du är blind för det som är annorlunda så är den här berättelsen inte för dig. Men om dina ögon är öppna så ska du se.”

GIRLS LOST, som bygger på Jessica Schiefauers roman Pojkarna, är en berättelse om systerskap, utanförskap, nyvaknad sexualitet och påtvingad könsnormativitet. Den är full av mystik och symbolism.

När bästisarna Kim, Momo och Bella dricker saften från en märklig blomma, händer något magiskt. De förvandlas till killar och börjar utforska världen och sig själva. Njutningen och friheten pojkvärlden erbjuder dem är stor och kontrasten märkbar till de kränkningar de ofta upplever i sina flickkroppar. Med sprakande fantasi skildrar filmen uppväxt, förvandling, vänskap och kärlek, och ställer frågan om kön kanske är något vi skapar, inte föds till. Efter Jessica Schiefauers Augustprisvinnande roman Pojkarna.

Om bearbetningen av filmen inte sker samma dag kan det löna sig att se trailern samt läsa några rader ur romanen, innan man börjar. Trailern finns här:

https://www.youtube.com/watch?v=3-eU4B-fnc4&t=10s

GIRLS LOST

Sverige 2016

Regi: Alexandra-Therese Keining

Längd: 106 min

Åldersgräns: F12

DISKUSSIONSFRÅGOR

FRÅGORNA KAN ANTINGEN diskuteras i små grupper eller också i hela klassen samtidigt. Eftersom frågorna är ganska omfattande så kan eleverna välja ut en eller två uppgifter som sedan redovisas framför klassen.

1. På svenska heter romanen Pojkarna, men filmen kallas för Girls Lost. Vilka associationer får ni av de två namnen? Vad berättar namnen om filmen/boken.
2. När flickorna smakar på den mystiska blommans nektar, förvandlas de till pojkar. Förvandlingen är inte för evigt, utan på morgonen är de flickor igen. Att för en stund förvandlas till någon annan är något vi återfinner i sagor, klassisk litteratur och i många filmer. Det här kan vara både positivt och negativt. I Stålmannen förvandlas en helt vanlig man till en hjälte som kan flyga och räddar människor. Dr Jekyll ändras till Mr Hyde, som är en bestalisk mördare. Fundera över vilka andra personer i film och litteratur förvandlas till någon de inte är. Med hjälp av vad förändras de? Varför tror ni att de vill förändras?
3. Kim är en flicka, men hon känner sig som en pojke. På vilket sätt kommer det fram i filmen? På vilket sätt reagerar Kim annorlunda än sina väninnor när de dricker den magiska drycken? Ta gärna boken Pojkarna till hjälp.
4. I skolan mobbas Kim. Inte bara av pojkarna, utan också av en lärare. Hur framkommer det i filmen och varför tror ni hon mobbas? Er skola har säkert ett antimobbningsprogram. Känner ni till det? Bekanta er med programmet. Gå också in på https://yhdenvertaisuus.fi/sv/frittfrandiskriminering.fi och fundera över vad klassen kan göra för att hindra diskriminering.
5. Kim kan sägas vara transsexuell, som är en av många sexuella minoriteter. Vad betyder transsexuell? Gå också in på SETAs hemsida https://sv.seta.fi/mangfalden-av-kon/ och läs artikeln om mångfalden av kön.
6. Enligt utbildningsstyrelsens direktiv ska undervisningen i Finland vara könsneutral. Vad innebär detta? Stämmer detta i praktiken? Hur är det i er skola? Tycker ni att pojkar och flickor behandlas olika? Hur? Läs igenom direktivet som finns på: https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/genusmedveten-undervisning-och-handledning och skriv en kort sammanfattning (den här uppgiften lämpar sig främst för elever i andra stadiet)
7. Be eleverna välja ut en dikt ur samlingsverket Berör och förstör (se litteraturlistan) som beskriver stämningen i filmen.
8. Hur uppfattar eleverna slutet av filmen? Är det ett hoppfullt eller tragiskt slut?

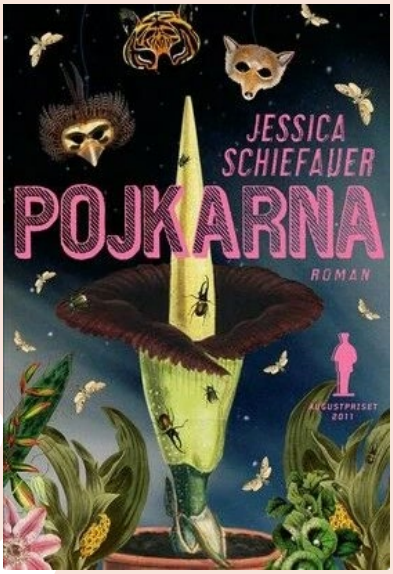

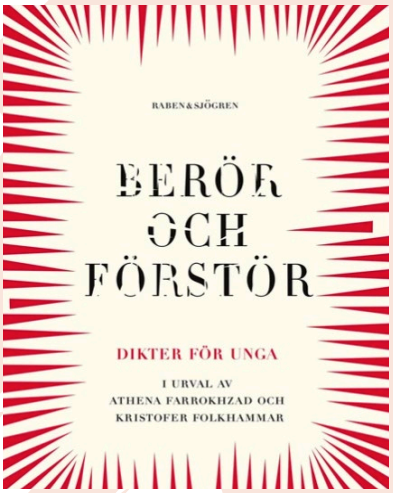

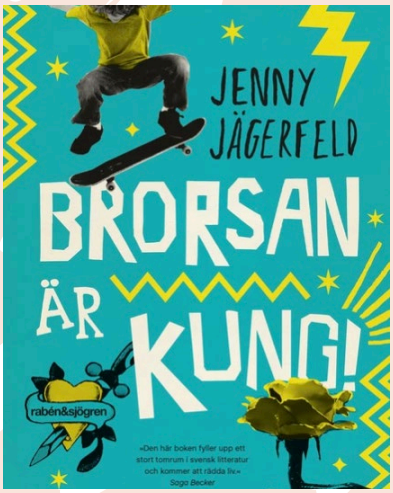

LITTERATUR

Pojkarna

På dagarna utstår Kim tillsammans med sina tjejkompisar Bella och Momo killarnas kränkningar, men på nätterna dricker de av nektarn från en fantastisk blomma som förvandlar dem till pojkar. Kim kan inte få nog av friheten i en annan kropp och blir som pojke också kär i Tony. Tillsammans upplever de både spänning och attraktion, men som tjej är inte Kim intressant för Tony. Pojkarna är en tonårsskildring som kombinerar det plågsamt vardagliga med det vackert magiska i en berättelse om uppväxt, förvandling, kärlek och systerskap.

Berör och förstör

Berör och förstör består av 79 dikter av svenskspråkiga poeter, i urval av Athena Farrokhzad och Kristofer Folkhammar. Samlingsverket tar död på myten att poesi är något obegripligt och till för endast ett fåtal.

Brorsan är kung

Måns bor egentligen i Stockholm, där är allt ganska trist och jobbigt. Men nu är han i en ny stad över sommaren. Han har följt med sin mamma till Malmö där hon ska jobba. En av de första dagarna träffar han på Mikkel, en kille som ser helt livsfarlig ut, ögonen är smala, arga springor och han har tatueringar över hela armarna. Mikkel utmanar Måns på skateboard, och Måns lyckas mycket bättre än Mikkel hade trott. Från och med den dagen börjar de hänga och Måns har aldrig haft så roligt med någon annan. Sommaren i Malmö verkar bli den bästa i Måns elvaåriga liv.

Ingen vet egentligen vem jag är

En sann berättelse om hur ett oskyldigt email och ett enkelt svar utvecklar sig till en historia med många spännande överraskningar. Två personer på helt olika platser geografiskt och i livet, öppnar dörrar till drömmar och identitet. Många olikheter men framförallt gemensamma hemligheter, skam och smärta i ett samhälle som är allt annat än vänligt för just dem. Mobbning, utanförskap, sexuella läggningen och svåra processer för att bli den man är ställs på sin spets. Kan jag verkligen vara den jag egentligen är, just här?

Ta det som en man

Vi killar får fortfarande lära oss att vi ska kunna ta en smäll, och inte får gråta eller snacka om känslor. Men jag tror att vi och alla omkring oss skulle må bättre av en förändring. En förändring som börjar med oss själva - med att vi män och killar vågar ifrågasätta mansrollen och visa vilka vi är under den hårda ytan. Vi måste våga visa oss för varandra och prata om våra erfarenheter för att tillsammans kunna överge de destruktiva och begränsande manlighetsnormer som inte bara skadar samhället, utan också oss själva

Om vi bara kunde byta kroppar med varandra

Kung B är 17 år och bor i ett källarförråd i Liljeholmen i Stockholm. Utslängd, utfryst, uthängd. Det enda han fick med sig hemifrån var ett par korvsmörgåsar från mamma och ett kyligt sms från pappa. Förr hette han Bella. Men det var aldrig han.Queen O har levt under jord i flera år. Hon kommer från Iran och har inte rätt att stanna i Sverige. Inget skyddsbehov. Att hennes egen familj har försökt dränka henne och angett henne för myndigheterna spelar ingen roll. Hon kommer att tvingas tillbaka. Och i Iran är det dödsstraff på att vara som hon, att vara född i fel kropp.Under några varma, hetsiga sommarveckor får vi följa Kung Bs och Queen Os liv i Stockholm.

Närmare kommer vi inte

Jens är rädd för att göra bort sig, rädd för vatten och rädd för blod. Edor är tillsammans med Beate, han övar på skatetricks, badar naken och simmar längre ut än han borde. Det enda Edor är rädd för är sättet Jens får det att pirra i magen. Det är en omskakande serieroman om en kärlek som är plågsam och fantastisk på samma gång. En kärlek alla kan känna igen sig i vare sig du är homo, straight, bi eller bara lite på tvärs.

Detta material är framställt av Finlandssvenskt filmcentrum och Walhalla rf i samarbete med Nordisk kulturkontakt och med stöd av undervisnings- och kulturministeriet.

FINLANDSSVENSKT FILM CENTRUM
www.filmcentrum.fi

walhalla
www.walhalla.fi

Nordisk kulturkontakt

Undervisnings- och kulturministeriet